

# Soukromá divadla přicházejí o miliony. Nechtějí Zaorálkovu rezignaci, ale pomoc



[Marie Reslová](#)

15. 4. 2020 17:02 / Aktuálně.cz

Pro statisíce diváků ročně hrají pražská soukromá divadla Kalich, Ungelt, Divadlo Na Jezerce, Studio DVA a Divadlo Na Fidlovačce. Jejich milionové rozpočty stojí a padají s příjmy ze vstupného, které však už přes měsíc nemají. Vláda divadla zavřela kvůli pandemii nového typu koronaviru a ministerstvo kultury zatím komerčním scénám nepomohlo.



[Ředitel pražského Divadla Na Jezerce Jan Hrušínský navazuje na rodinnou tradici. | Foto: Lukáš Bíba](#)

Přítom to nejsou instituce, které by šlo jen tak přehlédnout. Příběhy majitelů soukromých pražských scén svědčí o dlouholetém úsilí vybudovat respektované divadelní domy a provozovat je buď bez dotací, nebo jen s minimální podporou. České divadelnictví doplňují o segment soukromých hereckých scén anglosaského typu, jaký v zemi začátkem 90. let minulého století logicky chyběl.

Zatímco třeba pražské Národní divadlo je z velké části financováno ministerstvem kultury a Městská divadla pražská za sebou mají magistrát hlavního města, soukromá divadla plně závisí na tržbách. Od poloviny března, kdy je vláda uzavřela, tak jen sčítají ztráty, které na dotaz Aktuálně.cz vyčíslili.

[Divadlo Na Fidlovačce](#), které se po odchodu ředitelů Tomáše Töpfera a Elišky Balzerové druhým rokem snaží profilovat jako "divadlo kvalitního středního proudu" pod vedením uměleckého šéfa Tomáše Svobody, teď každý měsíc přichází o dva miliony korun.

Komorní [Ungelt](#) pro 80 diváků do konce dubna ztratí 2,4 milionu korun, a pokud by nemohl zprovoznit letní scénu na Hradčanech, odepíše dalších osm milionů. V [divadle Studio DVA](#), jež uvádí mimo jiné novinky populárního spisovatele Patrika Hartla či hudební představení s živým orchestrem a kde účinkují Bob Klepl, Eva Holubová či Karel Roden, se průměrné měsíční tržby blíží 10 milionům. Tomu ale odpovídají i běžné náklady na mzdy, honoráře a osoby samostatně výdělečně činné kolem pěti milionů.

O 100 až 130 tisíc korun za každé zrušené představení přichází i [Divadlo Na Jezerce](#), jehož ředitel Jan Hrušínský navazuje na rodinnou tradici spoluprací například s režisérem Janem Hřebejkem a herci Milanem Kňažkem, Jiřinou Bohdalovou nebo Jaroslavem Duškem.

Velkou část nákladů přitom scény musí hradit dál: nájmy hracích prostor a skladů, platy zaměstnanců, zálohy na připravované projekty i energie, navíc statisíce za nyní zbytečné reklamní kampaně. Principálové své fixní měsíční výdaje odhadují v rozmezí od vyšších stovek tisíc v nuselské Fidlovačce až po jednotky milionů na Jezerce a dále ve Studiu DVA a [Kalichu](#), které sídlí v centru Prahy.

Provozovatelé těchto scén donedávna doufali v pomoc od státu. Ještě poslední březnový den ministr kultury [Lubomír Zaorálek](#) z [ČSSD](#) debatoval s šéfy soukromých divadel v televizi Barrandov a řekl, že ho zajímají "i ty instituce, které jsou součástí kultury, a přitom my je třeba nefinancujeme nebo jim neposkytujeme dotace, protože i ty bychom chtěli a víme, že musí a měly by přežít".

Související

## [\*\*Majitel soukromého divadla vyzývá Zaorálka k rezignaci, asociace ho chválí\*\*](#)



Minulý týden však ministr představil svůj takzvaný záchranný balíček pro kulturu s parametry, které soukromá divadla z pomoci vylučují. Z celkové částky 1,07 miliardy korun je sice 440 milionů určeno nezávislé kulturní scéně včetně divadel, jejichž zřizovatelem není stát, města ani kraje, ministerstvo však podpoří jen ty, kdo v posledních třech letech uspěli v jeho grantovém řízení. A do něho se soukromé scény nehlásí, protože za běžného provozu odborné komise dávají přednost neziskovým subjektům před těmi, které si na provoz vydělají.

"Zdá se mi, že podmínka, která spojuje způsobilost uchazeče o podporu ministerstva kultury s úspěšností nebo účastí v grantovém řízení, je omyl, byť pochopitelný," komentuje podobu Zaorálkova balíčku překladatel a teatrolog [Michal Zahálka](#).

Podle něj se spousta divadel za normálních okolností bez podpory z veřejných zdrojů obejde. "Třeba Divadlo Kalich si z toho udělalo i slogan. Současná situace ale nepostihuje divadlo Studio DVA o nic méně než Studio Hrdinů," srovnává Zahálka komerční scénu sídlící v paláci Fénix na Václavském náměstí, která na podporu nedosáhne, s neziskovým divadlem, jež působí v podzemí Veletržního paláce a na podporu od ministerstva má nárok.

## Lichtenbergova výzva

Pozici soukromých divadel minulý týden ještě zkomplikovalo prohlášení ředitele [Divadla Broadway](#) a muzikálového gura [Oldřicha Lichtenberga](#), který léta uvádí například díla Michala Davida. Když se dozvěděl, že jeho scéna se do záchranného balíčku nekvalifikuje, vyzval Zaorálka k rezignaci. "Zničíte mnoho divadel, festivalů, uměleckých agentur, pořadatelů, producentů a hlavně desítky tisíc herců, zpěváků a všech dalších profesí, které jsou na tyto subjekty navázány," napsal Lichtenberg, který byl dříve spoluautorem volebních kampaní ČSSD a podílet se měl i na té letošní ke krajským volbám.



[Majitel Divadla Broadway Oldřich Lichtenberg.](#) | Foto: ČTK

Agentura ČTK o Lichtenbergově výzvě informovala s tím, že se k ní připojily další soukromé scény. A to hned vyvolalo ostrou reakci ministra. "Nepřekvapuje mě, že nejvíce křičí ti, kteří mají z kultury byznys," napsal o Velikonocích Zaorálek a [tento týden v Lidových novinách](#) mluvil o tom, že "v takové krizi je třeba, aby bohatší pomohli těm chudším, ale tito lidé dělají pravý opak, přicházejí s nataženou rukou, chtějí miliardy a křičí, že oni musejí být zachráněni jako první".

Aktuálně.cz však již minulý pátek oslovilo ředitele pěti soukromých divadel s dotazem, zda se pod Lichtenbergovu výzvu skutečně podepsali. Divadlo Na Jezerce, Divadlo Na Fidlovačce, Ungelt, Studio DVA i Kalich to všechny odmítají.

Například šéf Ungeltu [Milan Hein](#) výzvu považuje za neadekvátní. Myslí si, že divadelníci by mezi sebou měli být solidární. A to přesto, že se "pomalu smiřuji s tím, že mé divadlo může po čtvrtstoletí zaniknout", říká Hein, jehož podzemní komorní scéna hledá pro herce výjimečné příležitosti v u nás dosud neuvedených textech anglofonní proveniencí, například hrách Petera Quiltera, a účinkují na ní nestoři František Němec a Soňa Červená nebo populární herci Jiří Langmajer či Pavel Liška. [Michal Kocourek](#), ředitel Divadla Kalich, o výzvě k Zaorálkově odvolání nevěděl. Souhlasí jen "v tom smyslu, že potřebujeme fundovaného ministra kultury, který poslouchá všechny strany a vyslechne si i soukromý sektor", říká dlouholetý ředitel divadla, které se nebojí zkoušet nové cesty i nové lidi. Kalich k opakovaně spoluprací pozval režijní duo Skutr, dramatika Petra Kolečka či režiséra Davida Drábka a v jeho inscenacích účinkují Iva Janžurová, David Matásek nebo duo Oldřich Kaiser a Jiří Lábus.

Než se soukromá divadla stihla ozvat, média začala líčit spor mezi nimi, jmenovitě **Janem Hrušínským**, který ale o výzvě vůbec nevěděl, a ministrem. To vyvolalo další reakce. Například šéf Asociace profesionálních divadel a ředitel Městského divadla v Brně [Stanislav Moša](#) podpořil Zaorálkův balíček a soukromým divadlům doporučil, aby krizi překonala "s pomocí nástrojů a podpor určených pro jejich sektor".

## Pomocná ruka státu

Někteří principálové skutečně zvažují využití takzvaného kurzarbeitu, což je příspěvek od ministerstva práce a sociálních věcí na mzdu zaměstnanců, případně státem zaručených úvěrů od ministerstva průmyslu a obchodu. "Samozřejmě takové nástroje pomohou, situaci však neřeší v okamžiku, kdy jste bez příjmů," upozorňuje [Josef Jaroš](#). Výkonný ředitel Divadla Na Fidlovačce, které uvádí původní české hry Milana Tesaře či Tomáše Svobody i muzikály jako Šakalí léta nebo Kouř, za kritické období považuje nejen stávající nouzový stav, ale minimálně také rozjezd další sezony, která začne na podzim. Jaroš by proto ocenil, kdyby na tuto dobu komerční divadla dostala mimořádný grant nebo půjčku.



[Na snímku z roku 2015 je pražské Divadlo Na Fidlovačce. | Foto: ČTK](#)

Ředitelé vesměs odmítají možnost odložit platby za nájem, protože se nechtějí stát dlužníky. Zatím nevědí, za jakých podmínek budou moci opět hrát, a tak pro ně odklad plateb nic neřeší.

"Protože není zcela jasný ani časový plán, kdy se situace bude vracet k normálu, nechceme využít úvěru od ministerstva průmyslu a obchodu," vysvětluje producent a majitel divadla Studio DVA [Michal Hrubý](#).

"Pokud se chceme chovat s péčí řádného hospodáře, nemůžeme nyní udělat jakoukoli ekonomickou rozvalu a nemáme jistotu, že bychom úvěr mohli splácet," dodává Hrubý, který na vlastní náklady dokázal zrekonstruovat památkově chráněný sál paláce Fénix na Václavském náměstí. Za normálních okolností by o nic nežádal, nyní by ale přivítal nějakou formu podpory nad rámec programu Antivirus.





[Producent a majitel Divadla Studio DVA Michal Hrubý.](#) | Foto: [Michaela Danelová](#)

Nadějí na zmírnění ekonomického propadu by pro Studio DVA byla možnost otevření Letní scény na Vyšehradě a na Tvrzi Dívce. Možnost letního hraní jako klíčovou pro svou další existenci zmiňují i šéfové dalších scén.

"Částečnou pomocí by bylo odpuštění nájemného v době, kdy firma vinou vládního nařízení nemá žádný příjem. V našem případě od 10. března dále," doplňuje [Jan Hrušínský](#), ředitel Divadla Na Jezerce, kterému budovu pronajímá městská část Praha 4.

Michalu Kocourkovi by stačilo, kdyby za něj stát uhradil polovinu nájmu, což v případě Divadla Kalich znamená od března například do září asi tři miliony korun. Také navrhuje dočasné odpuštění nebo snížení DPH z prodeje vstupenek. "Nechceme ušlé zisky, chceme pomoci v přežití," zdůrazňuje Kocourek, jehož divadlo letos oslavilo 20. výročí a podle statistik už léta patří vedle Národního divadla k nejnavštěvovanějším českým scénám.

Kocourek vybudoval Kalich na soukromé náklady v původně zchátralých historických prostorách Husova domu v Jungmannově ulici a začínal v něm s původními muzikály Janka Ledeckého, už dlouho ale uvádí také atraktivně obsazené činoherní komedie. Kromě této scény provozuje i Komorní Kalich v Rytířské, Divadlo Palace a přes léto hraje v krytém amfiteátru pod žižkovskou televizní věží.

## Diváci na prvním místě

Ministerstvo kultury navzdory sporu s Divadlem Broadway nevyklučuje, že stát nakonec najde způsob, jak ulehčit i soukromým divadlům. "Pomoc státu komerčním subjektům, které jsou výdělečné, jako například komerční divadla, je třeba koordinovat na vládní úrovni," uvádí Petra Hrušová z ministerstva.

Více než měsíc po uzavření ale divadla zatím drží nad vodou jen diváci, kteří nežádali o vrácení vstupného a čekají, až se dozvědí náhradní termíny. I to však znamená, že až divadla hrát začnou, nějakou dobu budou bez příjmů.

Kalich má prodáno přes 30 tisíc vstupenek. "Musíme diváky někam posadit, až otevřeme, aby nepřišli o vybrané představení a my o jejich přízeň," vysvětluje ředitel Michal Kocourek, který už počítá s tím, že současná sezona skončila. "Kdyby nám řekli, že od září smíme hrát, s tím termínem budeme nějak pracovat. Nejistota je pro nás nejhorší," dodává. Vláda nejnověji v úterý večer oznámila, že divadla by mohla otevřít 8. června, avšak jen za zatím neupřesněných hygienických omezení.

V Divadle Na Jezerce mají prodáno sedm tisíc lístků a také domlouvají náhradní termíny. "Za poslední měsíc jsme měli možnost poznat rozdílnost lidských charakterů," popisuje majitel divadla Jan Hrušínský, kterému chodí spousta podpůrných reakcí i anonymní zprávy. "Začalo to tím, že jakýsi prezident vypouštěl bonmoty o likvidaci novinářů a dnes jakýsi divadelní principál občas dostává výhrůžná přání o vychcípání celé rodiny na rakovinu, o špinavých sviních či o židáckých milionářích," dodává Hrušínský.



[Ředitel pražského Divadla Na Jezerce Jan Hrušínský. | Foto: Michaela Danelová](#)

Studio DVA hledá náhradní termíny pro zhruba stovku představení zrušených jen do konce dubna a divákům na Facebooku třikrát týdně vysílá talkshow, koncerty nebo speciální verze svých představení. "Je to důležitý kontakt pro nás a pro naše diváky rozptýlení a uvolnění. Na jejich výzvy jsme zavedli možnost zakoupit si dobrovolnou vstupenku," vysvětluje majitel Michal Hrubý. Z již vybraných peněz hradí realizaci vysílání a pracovníky v zázemí, kteří by jinak zůstali bez příjmu. Divadlo Na Fidlovačce on-line uvádí například podvečerní čtený seriál Dracula nebo chystá scénické čtení her mladých českých autorů. Při té příležitosti rovněž vybírá dobrovolné vstupné. "Naši diváci nám přejí, drží palce a za to jsme jim neskonale vděční," konstatuje Josef Jaroš z Fidlovačky. Přímé přenosy na síti vysílá i Divadlo Ungelt. Jeho majitel a ředitel Milan Hein například četl z knihy Co za to stálo, napsané s hercem Milošem Kopeckým, který jeho scénu v roce 1995 otvíral, nebo divákům nabídl původní muzikál Touha jménem Einodis s Martou Kubišovou a Anetou Langerovou. Nyní Ungelt každé úterý a čtvrtek vysílá živé talkshow. Herci z Kalichu načetli humoristické povídky předních českých i světových autorů tohoto žánru a divadlo je nabízí k virtuálnímu poslechu zdarma.

A divadla myslí i na pracovníky v takzvané první linii, což jsou lékaři nebo zdravotní sestry. Jezerka jim až do konce roku nabízí vstupenky s poloviční slevou, Fidlovačka zase prodává speciální vouchery nazvané Děkujeme zážitkem.



[Dolní foyer pražského Divadla Kalich. | Foto: archiv Divadla Kalich](#)

## Křehký ekosystém

Když se šéf Asociace profesionálních divadel Stanislav Moša nebo ministr Lubomír Zaorálek vymezují vůči soukromým divadlům, jako by oživovali 12 let starý spor mezi nezávislými a komerčními scénami. Ten začal, když se pražský magistrát rozhodl plošně podporovat všechna divadla podle počtu prodaných lístků.

Dnes už v Praze tato praxe neplatí a o podpoře na magistrátu rozhodují odborné komise. Nejlépe je na tom Divadlo Na Fidlovačce, které dostává čtyři miliony korun ročně. Je to ale jen třetina částky, kterou mělo od města za předchozího ředitele Tomáše Töpfera.

Související

### [Pražská divadla počítají milionové ztráty, věří, že brzy začnou zkoušet](#)



Divadlo Na Jezerce má na letošní provoz od magistrátu milion a půl, Divadlo Ungelt milion. Studio DVA ani Kalich o dotace nežadají.

Podle teatrologa Michala Zahálky je v českém prostředí dodnes zakořeněná nedůvěra k divadelnímu podnikání, které přitom ve Francii nebo Velké Británii patří k tahounům scény. "Je skvělé mít subvencovaný sektor. Bohatou českou divadelní mapu pokládám za vynikající věc, ale zrovna tak je dobré mít silnou síť soukromých divadel," říká.

Na jevištích soukromých divadel si někteří herci vydělávají na to, aby mohli účinkovat v experimentálnějších projektech. A jiným, třeba z pražských příspěvkových scén, se tu dostává pozornosti: jako Ivě Janžurové a Františku Němcovi, na něž mateřská divadla nemyslí rolami nebo typem repertoáru, či Daniele Kolářové a Martě Vančurové.

Dalo by se říct, že "středoproudé" herecké divadlo a nezávislé scény jsou v době pandemie koronaviru na jedné lodi, do které oběma zatéká stejně.

## Foto: Jak se Divadlo Husa na provázku změnilo v šicí dílnu na roušky



[25 fotografií](#)

"Scénu, které říkáme 'nezávislá', a tu 'komerční' navíc pojí fakt, že spíš než zaměstnance živí velkou spoustu osob samostatně výdělečně činných: herců, tanečníků, muzikantů, techniků, produkčních, ale také autorů, skladatelů nebo překladatelů, kteří náhle nemají honoráře a tantiémy," upozorňuje Zahálka, podle nějž se jedná o křehký ekosystém. "Ani nejzarytějším alternativcům by nemělo být jedno, padne-li ten nejkomerčnější muzikál," myslí si teatrolog.

Podle něj by byla chyba, kdyby stát tomuto sektoru nepomohl. "Nějaká forma podpory je nutná, ať už z ministerstva kultury, nebo jiného resortu. Divadla jako první po vyhlášení opatření věděla, že je tu krize. Patrně budou mezi posledními, kterým bude umožněno znovu fungovat. I bez těch komerčních by ale naše divadelní scéna byla chudší," dodává Michal Zahálka.

*Sdílet článek*